

Les Germanies

El juny 1521 va esclatar el conflicte de les Germanies al Regne de València. VA ser un període convuls que coincidí amb el canvi de Dinastia en la Corona d'Aragó. Carles I, de la casa d'Habsburg succeïa el seu avi, Ferran II, de la casa de Trastàmara.

Al darrere de la revolta trobem els petits i mitjans artesans i comerciants de les ciutats, la petita burgesia, i els camperols pobres. També el baix clergat i algunes ordes religioses li van donar suport. Entre la petita burgesia la intensió era accedir als òrgans de decisió de les ciutats, controlats per l'alta burgesia formada per grans mercaders. Els camperols per la seua part volien desfer-se del sotmetiment a la noblesa. Els segons serien més bel·ligerants en les seues demandes i radicalitzarien la Germania fins a dur-la a la guerra oberta contra la noblesa i el rei. Aquesta radicalització farà que part de la burgesia, més moderada, abandone la causa i cerque la pau amb el rei.

El 6 de novembre de 1521 capitulava València, el 5 de desembre de 1522 Xàtiva i el 7 de desembre Alzira. Encara que la pacificació total del Regne no es donarà fins al 1523.

Activitats

La Germania valenciana va coincidir en el temps amb altres revoltes a la Península. Podries situar-les?

Què volien els agermanats?

Quin va ser el posicionament a la Governació d'Oriola?

Sabies que Oriola va ser saquejada durant prop d'un més?

Què són els moriscos?

Què significà la derrota per al Regne de València?

Activitats

La Germania valenciana va coincidir en el temps amb altres revoltes a la Península. Podries situar-les?

La més propera va ser la de Mallorca, amb unes motivacions, desenvolupament i final molt similar a la dels valencians. També tenim les Comunitats, també coneguda com dels comuners. A diferència de València o Mallorca, ací trobem nobles lluitant contra el rei. Els valencians i els mallorquins volien mantindre els furs i costums antics, les seues constitucions. En canvi els castellans volien tindre una constitució per al regne de Castella a l'estil pactista dels regnes de la Corona d'Aragó. Entre germanies i comuners, es trobava el sollevament al regne de Múrcia, tradicionalment estudiat dins de les Comunitats, per estar dins de la corona castellana, però amb més semblança amb les germanies. La Germania valenciana va ser sufocada el 1521 i les comunitats castellanques el mateix any.

Què volien els agermanats?

A les ciutats, els agermanats volien participar del poder de decisió. Ells generaven riquesa amb les seues mans, però la seua representació en els òrgans de poder estava restringida. Volien aplicar un determinat proteccionisme sobre la seua producció contra el gran comerç que els reduïa el mercat. També volien reduir els impostos que ofegaven les seues economies. Els camperols volien reduir la pressió dels nobles sobre la terra i el seu treball. També protestaven contra els mudèjars que resultaven mà d'obra barata per als senyors i les seues produccions competien tant amb els camperols com amb els petits artesans.

Quin va ser el posicionament a la Governació d'Oriola?

La Governació d'Oriola (o Dellà Xixona), funcionava amb una certa autonomia dins del Regne de València des de la seua annexió a començaments del segle XIV. La capital era Oriola residència de governador. Alacant seria una ciutat secundària que començava a créixer econòmicament i demogràfica en aquest segle.

Com a la resta del Regne, la noblesa i l'alta burgesia i l'alt clergat, es van posicionar contra els agermanats. Alacant i especialment Oriola es van significar en la Germania, en les polítiques antisenyorials i en la guerra. A Alacant potser de manera més moderada. Elx i Crevillent eren viles de senyoriu que van ser cedides a Isabel de Castella dins dels capítols matrimonials amb Ferran II. Aquestes dues viles es van sumar a la Germania perquè volien tornar a ser viles de reialenc.

Sabies que Oriola va ser saquejada durant prop d'un més?

Els germanats van ser derrotats al Nord a les batalles de Castelló i Almenara. Al Sud, en canvi, els agermanats van aconseguir prendre el castell de Xàtiva i derrotar l'exèrcit del virrei a Gandia. Però no van saber aprofitar la victòria, un part dels agermanats es dedicaren al saqueig de les Marines i les muntanyes de les comarques Centrals, especialment castigats van ser els mudèjars. L'exèrcit reial va ser derrotat, però no destruït i en poc temps es va reorganitzar mentre rebia l'ajuda de l'exèrcit del marqués de los Vélez, governador de Múrcia. L'exèrcit agermanat va ser derrotat i la ciutat va ser saquejada per l'exèrcit murcià sense que els oficials reials valencians pogueren fer res per evitar-lo. Elx i Crevillent van ser rendides per les armes. Alacant va canviar de bàndol, com farien altres localitats per evitar l'atac de l'exèrcit reial.

Què són els moriscos?

Els mudèjars eren els musulmans que s'havien quedat dins del territori cristià i treballaven les seues terres, per norma general de senyoriu. En aquesta època suposaven una tercera part de la població. Vivien apartats en alqueries, o en barris annexos a les viles i ciutats, les moreries. Durant l'aixecament dels agermanats les aljames, o moreries, van ser saquejades i els mudèjars maltractats, alguns assassinats i la gran majoria obligats a convertir-se al cristianisme. A partir d'aquesta conversió se'ls coneixerà com a moriscos.

Els moriscos només practicaven el cristianisme de cara al públic, però mantenien el sotmetiment a l'Islam en privat. Els seus senyor promogueren un plet per tal que deixessen de ser considerats cristians. Finalment l'Església va decidir que havien de ser cristians perquè havien rebut el cos de Crist en la comunió. A més, consideraven que havien tingut opció per a no ser cristians: conversió o mort.

Els moriscos van ser expulsats dels regnes hispans el 1609.

Què significà la derrota per al Regne de València?

Els agermanats no van aconseguir cap dels objectius que es van proposar i van romandre marginats dels governs municipals. Unes 150 persones van ser executades, en molts casos penjats, esquarterats i els seus caps penjats en llocs visibles de les ciutats per recordar el que el passaria als rebels. Es calcula en unes 12.000 les víctimes totals de la guerra. A més, existia la figura dels "bandejats" o

persones expulsades de les seues ciutats i viles i tots aquells que van fugir per evitar els càstigs. Multes astronòmiques que arribaren als 3,3 milions de ducats en indemnitzacions. De fet, se'n van prioritzar els càstigs econòmics sobre els físics en un clar afany recaptatori que, evidentment els condemnats agraïen, però que suposà un problema per al redreçament de moltes economies i en general a tot el Regne.

La paràlisi econòmica es podria calcular entre 10 i 15 anys, com va passar a Oriola. Tampoc és cert que Alacant fora premiada per la seua lleialtat. No va ser lleial, tot i que sí moderada, va haver d'afrontar les composicions (despeses) causades per la guerra i, contra el que molts historiadors han afirmat, el port no va ser premiat, sinó que el seu creixement econòmic s'iniciarà a partir de mitjans del segle XVI.

Les institucions del regne van romandre, de fet perquè eren controlades pels antiagermanats, la noblesa. La Cort de la virreina Germana de Foix a València es va omplir de nobles castellans i el castellà serà la seua llengua d'ús i relacions. La noblesa valenciana va restar relegada, sabien que havien necessitat l'ajuda castellana per acabar amb el conflicte. Les famílies nobles valencianes van iniciar un procés de matrimonis amb famílies castellanques per a poder prosperar econòmicament i política. Això explica el seu ràpid acastellanament.

No obstant a l'ombra d'aquesta cort renaixentista va créixer amb força l'economia. Les elits urbanes van mantenir el control de les ciutats i els moderats, després de pagar les multes, van continuar la seua faena. Els autèntics perdedors van ser les capes mitjanes i baixes, els mestres artesans i els mercaders. València es va mantenir com la principal i més rica ciutat de la Corona d'Aragó. La seua recessió començarà amb el canvi de visió de la política internacional, la monarquia canviarà la Mediterrània per l'Atlàntic, amb Amèrica i les guerres de Flandes i Anglaterra com a rerefons, essent Sevilla, la ciutat que es beneficiarà del monopoli del comerç americà.